

ANNUENTE ALTISSIMO

DISPUTATIO JURIDICA IV.

D E

**OBLIGATIONIBVS
IN GENERE
ET SPECIE**
Per Collationem Jur: Civ:

Sveco-Romani,

In Regia Academia CHRISTINÆ quæ ABOÆ est.

P R A E S I D E

M. MICHAEL O. WEXIONIO
Jur: Pol. & Hist. Professore publico, Præceptore
Hospite & Promotore omni observantiae cultu
colendo honorando.

R E S P O N D E N T E

PETRO JOHANN: HOLMENSE

Publica ventilationi proposita ad diem 7. April. 1649.

A B O Æ,

Imprimebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno 1649.

Serenissimæ Regiæ Majestatis

*Fidelissimis, Consultissimis, prudentissimis
& Peritissimis VIRIS,*

DN. JOHANNI Wijnbladh/
In Cancellaria Regnum Sveciæ Gothiæq; Se-
cretario, Dño & Fautori suspicioendo.

DN. NICOLAO JOHANNIS
Camerario circumspectissimo, tutori suo fidelissimo,
omni animi gratitudine colendo.

DN. ANDREÆ BÖHM/ Came-
rario laudatissimo benefactori suo singulare animi
observantia honorando.

DN. JOHANN. WÄYLER/ Tutoribus suis itidem integer
DN. MICHAELI BÖÖF/ } rimis omni animi observan-
tiæ jugiter prosequendis.

DN. NICOLAO PETRI Askelööf/ Victu-
alium in Regiâ Holmensi præfecto æquissimo,
Affini suo exoptatissimo, favissimo.

*Dñs & Evergetis propensissimis, Theses hasce juridicas non tam
soliti moris, quam honoris & debita gratitudinù testi-
ficanda causa inscribit, dicat & offert.*

PETRUS J. HOLM.

DISPUTATIO IV.

De

OBLIGATIONIBUS
IN GENERE ET SPECIE

Per Collationem Juris Civ. Sveco-Rom.

Répondente PETRO JOHAN. Holmen.

THESSIS I.

OBLIGATIO (quæ ad Secundum juris objec-
tum non inheritor refertur) ab obligando seu vinci-
endo nomen habens, Est Juris vinculum quo sol-
vendæ alicujus rei vel faciendæ, vel præstandæ
adstringimur. Pr. Inst. de Oblig. & ff. l. 3. de
Oblig. & actionibus.

2. Estq; Obligatio, veluti & Ius (ejusdem cau-
sa,) alia naturalis tantum, alia Civilis tantum, alia
ex utrâq; Mixta. Naturalis Obligatio est juris na-
turalis vinculum, quo adstringimur ad solvendum id
quod naturaliter, id est ex aequitate debetur. L. 95. P.
4. ff. de Solut.

3. Civilis tantum obligatio est vinculum juris
Civ: quo ad id solvendum adstringimur quod ci-
viliter tantum debetur. Quæ non nunquam actio-
nem sed non exactiōnem producit; Veluti ex chire-

A

grapho

grapho spe numerationis dato: *Alias actionem cum efficit exactionis confert; E.g. Cum sententia in rem judicatam transiit; Quæ pro veritate habetur L. 25. ff. de stat. hom: & l. 207. ff. de Reg. jur.*

4. *Naturalis & Civilis simul Obligatio est, In qua contrahentium consensus, æquitas naturalis & jur: Civ: authoritas concurrunt; quod in omnibus fermè contra Elibus atq. delictis fieri patet. Unde etiam hinc & efficax exactio nascitur. Conf. l. 20. ff. de lib. cauf. & l. 42. s. 2. ff. de procurat.*

5. *Dividitur insuper Obligatio in Civilem, quæ ex L. 12. tab, plebiscitis. S:ctis, P: pum placitis oritur, Et Prætoriam, quæ in Prætoris autoritate fundatur. §. 1. Inst. de oblig. Sed hæc jur. Rom. propria, nostris legibus inusitata etc.*

6. *Communior est divisio quod obligationum aliae ex contractu vel quasi; aliæ ex delicto vel q: delicto descendant. s. 2. Inst. de Oblig.*

7. *Contractus aut RE, aut VERBIS, aut LITERIS, aut CONSENSU inéuntur. eod. P. 2.*

8. *Realis contractus, vel obligatio re dicitur, cum rei demum traditione efficax obligatio oritur, utcumq; consensus antea non defuerit. Tales sunt Mutuum, indebitum, commodatum, depositum, PIGNUS. Inst: quib. mod: re contr. oblig.*

9. *MUTUUM, q: ex meo tuum, est contractus quo res fungibilis (id est, quæ pondere, numero aut mensurâ constat) eâ lege sit accipientis, ut eam*

dem bonitate, constituto tempore, eadem in genere, non in specie restituatur. *Quod vel testibus vel Chirographo demonstrandum.*

Svet: Låän dicitur ellsr
Bårgat. c. 8. Röp. b. L. (Ubi
etiam de commodato) &
c. fin: eodem in pr. c. 9.
Röp. B. St. L. conf. c. 16.
Räst. B. adde c. 33. Kong. B.
L. & c. 11. St. L.

Hinc certi conditio ad
repetendum mutuum na-
scitur... pr. Inst. quib. mod.
re contrahitur obl. l. 2. ff. de
reb. cred. l. 1. §. 1. 2 & 3. ff.
de obl. & act.

10. INDEBITUM est Obligatio ex re, quâ
non debitum accipiens ei qui per errorem solvit
ad restitutionem obstringitur.

Conf. c. 1. Jord. B. L. L.
Olagligit återgånge; En alt
olagliga fängit/ är som ofän-
git.

Unde indebiti conditio oritur P. I.
Inst. sec. tit. 1. §3. & 84. ff. de reg.
Jur: Imo creditorem se simulans in-
debitumq; accipiens furti tenetur. L.
43. de furt.

11. COMMODATUM est contractus quo res
alicuj gratis utenda conceditur, ita ut ea ipsa in specie
(individuo) reddatur.

De commod. reg. est c.
8. Röp. B. L. Taker man
låän off androm: låän stalle
andes hecmföras. Ad: c. 9.
St. l. eod: tit: Räst. B. c. 16
& 17. & Svet: Låän etiam di-
citur, item c. 20. Bygts. B.
St. L. &c.

§. 2: Inst. dict: tit: Quod
commodati actionem pa-
rit, comodanti directam;
comodatario contrariam;
si vitiosa res dolose ei com-
modata sit. Ad: l. 1. §. 3. ff.
de Oblig. & tit. commod:
ff. &c.

Diff: Præcip: Mutu: Et commodat: Illud in rebus
qua uju consumuntur Et pereunt; Hoc in ijs qua non

tam facile consumuntur potissimum consistit; ibi dominium transfertur, hic non item.

12. DEPOSITUM (*Commendatum alias*) est contractus realis de re certâ gratis custodiendâ, sub fide eandem restituendi, cum deponenti libetur. *Ubi Svec: & Rom: juris diversitas occurrit.*

Jure Svec: Jure Rom.

ET si depositum furto, rapina aut incendio perierit, depositarius tamen ad restitutionem tenetur; Nisi utriusq; tam depositarii quam deponentis res interierint. C. 9. p. I. Röp. B. L. & c. 5. p. I. St. L. eod: Ne minorem alienis quam propriis curam impendat cum proximum non feciit ac se ipsum diligere oporteat. Nec enim salvâ fide minorem alienis quam suis rebus diligentiam præstabit, ut Cels: I. Quod Nerva, ff. depositi.

13. *Estq; depositum aliud Vulgare, aliud rei litigiosa quod in specie sequestratio dicitur: Cum ad cause decisionem aliquid apud tertium deponitur; Controversia finita restituendum.*

C. 14. Röp. B. L. Zweem|
bool fastom mannom i hender|
sättia. Al: i taka eller jämna|
de händer sättia.

Depositorius, si res deposita pereat, nec levem nec levissimam culpā, nedium casum fortuitum, sed dolum tantummodo præstare tenetur. P. 3. Inst: quib: mod: re contr: Obs: & p. 17. Inst: de abl: quæ ex delicto na- scuntur. Quod soliq; deponentis gra- tiâ hic contraetus celebretur. L. 20. ff. depositi. Cuivs tit: l. 31. in fine ad ius nostrum inclinare videtur; nisi violentam correctionem, cum Homom, quis adhibeat.

L. 6 & 17. ff. depositi. ad:
L. 110, ff. de verb. sig. Aι
etiam hic directa vel con-
traria occurrit.

14. PIGNUS (*quod nonnunquam rem oppigno- ratam, velut & superiora in contractum veniens, si- gnificat*) b. I. est quo creditorijus in re alterius consti- tuitur propter crediti restituendi fidem & majorem securi-

*securitatem... Plus siquidem cautionis in re quam
in persona... L. 25. ff. de Reg. Jur.*

Svet: Panter & Wadh. c. 10 | Et hinc duplex eriam actio, directa
Röp. B. L. & c. 6. Et. L. eod: ad repetitionem pignoris debitori post
Ubi pignus in duorum testium presen- solutum; & contraria ad imponas
tia constitendum esse decernitur; Et creditori refundendas. P. 4. Inst:
incendio, furto vel vi missum debito- quid. mod: re contr. Obl. l. 1. ff. de
ri refaciendum; Nisi & alias res cre- pign. act. & l. 4. C. eod: & hic etiam
ditoris eodem casu correpta sine... Ad exacta diligentia in creditoro requi-
de l. 7, 10, 11 12, & 13, eod. tit. tur.
Et. L.

*15. Specialiter pignus, juxta notationem a pugno
L. 238. ff. de verb. sign. rei traditae & mobilis est, si-
cuit hypotheca rei non traditae aut immobilis.*

Conf. cum sup: not: c. 7. L. 1, & 9, p. 2, ff. de pign.,
& 8. Jord. B. L. & c. 9. St. act. & p. 7, ff. de action.
L. eod. Ubi immobilia plg | cautionis requirunt.

*26. Pignus insuper aliud rei iudicata seu judiciale.
Aliud contumacie, coercendi causa captum alias praetorium;
Velut utrumq; publicum dicitur: Aliud con-
ventionale, ex partium conventione dependens. De
quo jura dictum.*

C. finali Röp. B. L. Tint. | Vult: ad §. 7. Inst: de act:
B. 13. cap. Bygn. B. St. l. c. & jurisp: c. 33. lib. 1. item
22. §. 1. & c. 7. §. 1. Nast. B. Schneid: ad eudem §. item
Serviana..

*Et haec de realibus contra-
etibus brevissime.*

*17. Verbis Obligatio interrogatione se. ac respon-
sione contrabitur; cum dari quid aut fieri stipulamur.*

I. i.p.7. ff. de Oblig. Et act. add: pr: Inst: h.t. In stipulationem igitur Et res Et facta deducuntur, l. 2, ff. de verb: Oblig.

Hæc stipulationum materia nostro juri minus cognita vel usitata.

Quomodo stipulatio purè in diem aut sub conditione facit. Vid: p. 2.4. 5.6. Inst: de V. Obl. & l. 213. ff. de Veb. Sig.

Fit stipulatio vel ab uno vel a pluribus, unde DUO REI stipulandi, qui stipulantur; Et DUO REI promittendi, qui promittunt, dicuntur. l. 1. ff. de duob: reis const. Quia tamen principales sunt debitores secus, quam fidejussores: de quib: paulo inferius. Et correli hujusmodi singuli ad totius debitum præstationem sunt obligati; Non sec' ac duo debendi correli in mutuo aut comodato.

C. 17. Rast. B. | P. I. Inst: de duob: reis stip: & prom. De inutilibus stipulationibus respectu causæ personarum, rerum, forme, conditionis aliorumq: adjunctorum; temporis, ordinis, turpitudinis Et c. Vide instit: de inutil: stip.

18. Principalibus istiusmodi obligationibus alia sepè accedit (unde Et accessoria dicitur) nimirum FIDEFLUSSIO, cum quis pro alio obligato verbis suam interponit fidem, ut creditor magis cautum sit, principali nihilominus debitore obligato manente. l. 2. C: de constit: pec: Et pr: Inst: de fidejuss.

19. FIDEFLUSSIO est contractus verbis constant alienæ obligationi firmandæ ita accedens, ut fidejubens, salviā principali obligatione, pro principi-

cipali debitore fidem suam apud principalem creditorem ita interponat, ut si contigerit istum fidei & bonis deficere, ipse sit soluturus. Corvin: post Perez. Quae omni obligationi, naturali, civili & mixta; re, verbis aut consensu facta assumi potest. P. 1. Inst: b.t. l. 8. p. 1. ff. de fidejuss. Non solum ex contractu, verum etiam ex maleficio descendenti. Dummodo delictum pecuniariam habeat persecutionem & non paenam corpori infligendam exigat. Quanquam & hoc arbitrio judicis nonnulli committendum censeantur. Et talem etiam fidejussionem admitti praxis ostendat.

Cap. 12. Röp. B. Ll. & c. 8. | Conf. l. 1. 2. 3 & 4. ff. de St. L. eod. & Räst. b. c. fin. | custod. reorum.

20. De fidejussoribus videantur Regulae & observationes.

Præter text: cit: c. 13. Röp. B. Ll. | P. 2. 3. 4. 5. 6. &c. inst. de fidejuss. c. 15. & 20. P. 5. Rong. B. St. L. c. | & 1. 3. 19. 20. 47. &c. ff. eod. tit. 1. 3. 19. 20. 23. 28. &c. Räst. B. | 16. 23. C. h. c.

21. Cumq; grave sit fidejussionis onus, beneficijs etiam quibusdam præsertim de jure Romano fidejussores relevantur: ut potè 1. Beneficio ordinis seu excusationis: ut principalis debitor, si adsit & solvendo prius excutiatur, quam fidejussor eompellatur.

Quod tamen c. 12. Röp. | Auth. præsente C. h. c. B. & c. 8. St. L. Vix admit. | 2. Divisionis benef. ne unus tere videntur, nisi potioræ fidejussorum nimis grave-quitatis quam stricti juris, tur. 1. fin. C. de constit: pecuti par est, ratio habeatur. | & 3. Benef. cedendarum actio.

Quam-

num.

Quanquam ex p. 1, c. 20, num.: Ut stipulator solidū
Rāst. B. à contrario sensu solvere parato ceterorum
ita colligi possit: Si fide-
jussor tūm demūm tenebi-
tur, cum principalis debi-
tor effugerit; Ergo non
antes &c.

nomina cedat. l. 17, ff. &
l. 11, C, de fidejuss: Quibus
modis solvitur fidejuss.
recenset Corvinus quāst:
ult.

Hæc de verborum obliga-

tione: Nunc literarum sequitur.

22. OBLIGATIO LITERARUM, per scri-
pturam fit duplicitè 1. Tabulis accepti & expen-
si, quales sunt mercatorum codices, præsertim jura-
mento judicialiter confirmati. 2. Chirographo vel
Syngraphâ, dum quis scripturâ se aliquid debere pro-
fiteretur.

C. 33. Rōm. B. CC. Rom. | Hinc oritur conditio ex lege, qua
her nāger före R: semi bress tn, exceptione non numerata pecu-
haffmer å annan em gald &c. | nia intra biennia n. elidi potest. In b
de hā, Obl. l. 3. & 14. C. De non
& c. 11. eod. tit. St. L. Rān. | num. pec.
nes han ey wider &c.

Ut enim scripturarum fidem indubiam esse expe-
dit; ita naturalis æquitas postulat ne quis ad resti-
tuendum quod non accepit, compellatur.

23. CONSENSU (quotamen nullus contractus
vacat sed hic specialiter solus sufficit) Obligatio fit
contractus inveniuntur 4. modis. Emptione-Vendi-
tione, Locatione-conductione, Societate, &
Mandato. Inst. de Oblig. ex consensu.

24. *EMPTIO-VENDITIO* est contractus b.
f. solo consensu initus, quo id agitur ut pro certâ
pecunia res tradatur.

Arg. c. 12. L. & c. 7. St. L. Jord. B. Wärde then jord som hona sälde: Dch hemule then wärd som köpte. Consensus probatur & furti suspicione obviatur testium adhibitione. c. 1. Röp. B. L. & St. L. addit. c. 5. eod: L. & c. 15. & 16. Biuff. B.

Inst. de empt. vend. §. 1. & 2. l. fin. C. eod: Consensus hic Rem & Premium non excludit sed præsupponit. l. 55. ff. de Oblig. & act.

Et rei vicem interdum spes subit. L. 8. §. 1. ff. de contr. empt.

Diff: *jus Rom:* etiam sine data arrhâ empt: vend. perfectam statuit, pr: inst: h.t. & l. 35. ff. de contr. empt. *Svec:* è contra c. 1. Röp. B. St. L. quamvis hoc in usu tam strictè non observetur,

25. *Emptione-Venditione perfectâ, commodum & periculum rei venditæ ad emptorem spectat.*

Conf. variet: & addit: ad cap: 12. | Inst. §. 3. de empt. vend. Röp. B. L. & c. 5. Vpl. L. eod.

26. *Celebrandus venit hic contraclus, ut de jure nostro legitimus sit, ruri juxta c. 6 & 7. Röp. B. L. & c. 23. St. L. cum negotiationum ordinantia artic.*

27. *In municipijs juxta c. 12. St. L. & c. Nec non mercat: ordin: Röphand: Ord: In universum autem ut falsis mercibus utentes jure divino damnantur; ita etiam de jure civili nostro furti adstringuntur.*

C. 2. & 3. Röp. B. L. & c. 3. St. L. §. 2. | Si latro fit ultra dimidium Empt: Vend: reseinditur. l. 2. C. de reseind: Vend.

27. De rei venditæ Evictione, si nimirum res aliena vendita evincatur, quomodo emptori venditor satisfacere tenetur vid.

C. 12. 13. 14. & 30. Jord. b. | ff. de evict: l. 1. 54. 60.
Ul. c. 7. & 8. St. L. cod. | 70. &c.

28. Contractus hic nonnunquam temperamen-
tum accipit intervenientibus Pactis. 1. Legis
commissoriæ, ut si pecunia ad certum diem non solva-
tur, res inempta sit. l. 1. 3. 4. 6. § 8. ff. de lege commiss.
§ l. 3. C. de pact. inter empt: § vendit: 2. Pacto
addictionis in diem,, Si intra statutum tempus ali-
quis meliorem conditionem obtulerit. l. 1. 7. § 8. ff.
de addict: Huc spectare videtur Frástmarl/ de quo
c. 5. Röp: B. Bpl: L. Et 3. Pacto retrovendi-
tionis, quo venditori ejusq; heredibus potestas rem
venditam, pro accepto precio, redimendi reservatur:
l. 2. de pact. int. ent. § vendit: comp: Quod etiam
apud nos instrumento contracto, maximè immobilium,
inseri non est inusitatum..

29. Dissolvitur etiam aliquando Empt: vendit: ,
Per jus retractus tertij; cum quis rem immob: pro-
pter prælationem vel prærogativam cognitionis, sòci-
etatis sive communionis, vel vicinitatis, intra tempus
lege definitum retrahit.

Jor. B. L. c. 2 3 4 5 6 & 7. | Alias jus mortuorum, i.
& St. L. c. 1 2 3 4 5 6 7. c. 27. | e. prælationis. vid. Inst:
g. l. Eng. B. c. 9. Bygn. B. | Corv. & Consultiss. D.

St. l. |

Loc-

C. l. Widerbönde Rätteller Loccen: in hac materia,
Naberatt.

30. *Locatio-Conductio est contractus Juris g. Es b: f. quo pro usu rei vel operâ quæ locationem recipit certa merces constituitur.*

C. 2. Kop. B. II. & St. L.
20. Vagn. B. II. 53. St. L. 10.
II. 12. Nadsf. c. 16. § 1. & simili-
lib: Svet: Lega dicitur adde.
c. 15. II. & 21. St. L. Byg. B.

Inst: h. t. conf. tit. ff. &
C. Loe, cond: Ubi qui ali-
quid fruendum vel facien-
dum dat locator., quive
accipit conductor appell-
atur.,

31. *Locatio alia fit ad certum tempus*

C. 20. Jord. B. II.

L. 24. P. 2. ff. h. c.

*Alia ad longum tempus seu in perpetuum, quæ Em-
phyteusis dicitur.*

Tales apud nos Cronogårdar in
quibus etiam nonnulli sus habent se-
quisitum; Hordzratt dictum: in-
perpetuum colendi. Skarzheim
in illi proprietaria sunt bona..., e qui-
bus non ut conductores. Sed ut sub-
dicti aliquid quotannis cultores magi-
strati pendue.

*Emphyteusis est contractus con-
sensualis quo Dominus prædii cum
futuro Emphytauta pacificatur de re
immobili utenda fruenda sub lege
meliorationis in fundo, & canone
(annua pensione) quotannis præ-
stando. ff. Si ager vestigat: per: & C.
de Jure Emphy.*

32. *SOCIETAS, est contractus consensualis, de
rebus Es operis honestis ad rerum communionem ha-
bendis conferendis, unde lucri Es danni aliqualis
communicatio.*

Svet: Bolagh. c. 33. Jord.
B. II. & c. 30. Zing. B. Bo-
logzfå/Bolaggman c. 3. Liuff.
B. II. c. 16. Slip: B. Qnem
etiam in testium firmorum

L. 35. & 29. ff. pro socio
&c. Hic regula est genera-
lis: Secundum naturam est
commoda cuiusq; rei eura
sequi quem sequuntur &
præ-

presentia celebrandum, incommoda. L. 10. ff. de
cit. c. 33. in f. & passim in R. 1. Pacta tamen in spe-
nuitur. cie servanda sunt. §. 123
Inst: h. t.

33. *Estj alia societas Generalis, omnium bono-
rum; Alia Specialis, certæ alicujus rei aut negocia-
tionis.*

Talis videtur. & si non expressè, at L. 2. 3. & 5. ff. pro
excitè inita, fratreum. C. 13. 22. &c. Socio.
g. St. L. Ref. 15.

*Solvitur autem Societas, renunciatione, morte,
publicatione vel cessione bonorum, fine negotij, aut rei
in societatem perductæ peremptione.*

Tempus bonorum virorum arbitrio, testium fz. præsentium relinqui- Inst: h.t. §. 5 6 7 8. l. 4.
tur. Cit: c. 33. Jord. B. L. ff. pro Socio &c.

34. *MANDATUM* (quasi manu datum) alias
gratuita procuratio; est contractus consensu con-
stans, quo Dominus negocium b.f. gerendum, susci-
pienti procuratori committit.

Svet: Vim bud aut Vim Quinq; modis contrahi-
budzian Mandatarius dr. c. tur: pr: inst: & §. 1. 2. &c.
15. Jord. B. L. & c. 9. St. l. Inst: h. t. adde l. 2. ff.
Edz. B. L. c. 33. mand.

35. *Natura mandati est ut sit gratuitum; Alias
enim locatio est. p. 13. inst. h.t. Honorarium tamen ac-
cipere licet, non exigere ut debitum.. Rei vero tur-
pis & illicitæ mandatum non est obligatorium..*

Imò homicidium mandans unam §. 7. inst: de mand: l. 6. §.
cum authore poenam capite luctu. C. 13. ff. mand: vel cont: conf: l.
44. Edz. B. L. & 22. St. l. 22. §. 6. ff. eod.

Sed

Sed ut mandans mandatarium indemnem præsta-
bit; ita hic mandati fines non excedet. P. 8.
Inst. l. 5. ff. h.t. conf. cit. c. 15. Jord. B. U. &c.

Hæc breviter hâc vice de ve-
ris & proprijs contractibus, nunc q: &
Improp: seqvuntur.

36. QUASI CONTRACTUS dicuntur ubi quis
ignorans, aliquando etiam absens & invitus obligatur,
præsumptive tantum juris quadam fictione contrahens
atq: consentiens. Quales à Justiniano quinq: nume-
rantur. Quorum quidem in jur. Spec: mentio non
injicitur, exempla tamen non incongrua paßim occur-
runt. Et sunt hi sequentes quasi contractus.

37. 1. Negotiorum gestorum Obligatio, quan-
do quis negotia absentis suâ sponte & sine mandato
gessit (quod interdum fieri utile est, ne absentium ne-
gotia nulli mandata deserantur) Qui negotiorum
gestor exaltissimam diligentiam præstabit.

Huc quadrat quodam- | f. 1. inst: de Obl: quæ q:
modò c. 29. Rong. B. U. f. 1. ex contr: Ethinc action ne-
aliena negotia gerens, da- | gociorum gestorum da-
mnum domino reparabit. | tur..]

conf: c. 14. St. l. eod.

38. 2. Administrationis tutelæ Oblig: nascitur
cum tutor pupilli rem gessit. Unde tutela judicium
erit.

Giss. B. L. c. 10. & St. l. 15. | §. 2. Inst. h. cod. tie.

Add. Jord. B. L. c. 16.

39. 3. Obligatio ex rerum communione, vel
cum absq; societatis contractu in rei cuiusdam commu-
nione aliqui incidentur.

Conf. c. 1. Bygn. B. L. | P. 3. Inst. de Oblig. que q; ex
Gänge ny skiptā. | contr. Unde actio communis divi-
dendo oritur.

Vel ex communione hereditatis obligatur is cum
quo coheredes aliqui sive ex testamento sive ab intesta-
to existunt.

C. 14. & 15. Erfd B. L. & | §. 4. Inst. h. t. Unde actio
c. 10. & 11. Sel. | familie eteiscundae fluit.

40. 4. Ex aditione hereditatis obligatio ori-
tur, quod defunctus aliquid legatario ab herede praestan-
dum legaverit, ad quod ipsum (uti ēas alienum per
solvendū) heres adeundo hereditatem sese obstringit.

C. 19. §. 2. Erfd B. conf. c. | Unde actio ex testa-
ult. Jord. B. St. l. | mento convenitur §. 5. inst.
h. t.

41. Et tandem ex Solutione indebiti ea nascitur
obligatio ut qui per errorem solvit quod non debebat,
condicione indebiti, utique queat.

Ita c. 1. Jord. B. L. Alt o: | §. 6. inst. cod: & ff: de-
lagliga fängit är som osängit: | cond: indeb.

42. Velut supra dictum, dominia rerum non tan-
tum per nos ipsos sed ē eos quos in potestate habemus
acquiri; ita ē idem hic de obligationibus tenendum.
Quin imō ē per procuratorem obligamus ē obli-
gamur, sive mandatum habeat Speciale, certae ali-
cujs

*cujus rei, sive generale, cum liberâ administratione
omnium bonorum nostrorum.*

Conf. artie; 15. Process: | Dd. ad hunc tit: Jus. per quas per-
sonas nobis acquiritur obligatio.
Jud:

43. *Tollitur Obligatio 1. Vel naturali & reali
Solutione, quae est præstatio ejus quod debetur legitime facta.*

Reng. B. El. c. 33. & St. l. | Pr: Inst: quibus modis
11. & 13. Röp. B. c. 14. El. { toll: Obl: 1, 49, & 54, ff, de
Rast. B. c. 14. &c. | Soluc:

2. *Acceptilatione, quae est imaginaria solutio; quæ
quis interrogatus habetne acceptum quod tibi pro
missi? respondet; habeo.*

Jut: Svec: nil nisi dona- | §, i, Inst: quib: mod: toll:
tio esse videtur.. | obl: 1, i, ff, de acceptil: &c.

3. *Novatione, cum prioris in novam obligationem fit
ur insuffatio atque translatio, ut prior perimatur.*

Juri nostro etiam insitata, nisi
quatenus fideiussor fuit principalem
debitorem obligans novationem in-
ducere videtur. C. 12. Röp. B. L. L.
&c. e. g. St. L. cod.

P. 3, Inst: quid: mod: toll: obl: 1,
1, 2, &c., de novat. Huc etiam des-
legatio, quæ creditor iubet creditorem
alteri quod debet promittere. 1, 12,
ff, h, cod: tit,

44. *Perimitur etiam obligatio 4. Confusione,
cum debitor creditoris sit heres; Vel vice versa? aut
utriusque bona ad fiscum devolvuntur. 5. Compen-
satione id est, debiti ac crediti contributione tum ne-
cessariâ tum voluntariâ. 6. Interitu rei, nisi mora
debitoris vel faclum, in quo culpa sit, intercesserit. 7.
Mutuo consensu, readhuc integrâ, i.e, dum contra-*

Eius

Eius à neutra parte impletus. 8. Transactionibus,
sæc. super rebus quæ in commercio sunt &c.

Conf. p. 23. procell. iudicior. | L. 27, P. 2, ff. de paet, l. 1, de
transact. P. fin, Inst. quib: mod: toll:
obl, l. 35, ff. de reg, iuris &c.

Hæc de obligationib. ex con-
sensu; Seqvuntur quæ ex delicto vel
quasi nascuntur..

45. Delictum seu Maleficium, quod est offen-
sio contra jus illata, aliud publicum.; quod publi-
cam utilitatem directè & disciplinæ vigorem perrum-
pit. Unde hic cuilibet ex populo criminaliter agere
licet; Aliud Privatum, quo bonorum, corporis & ex-
istimationis læsio dolose commissa, ej cujus directè in-
terest persecutionem criminaliter aut civiliter in-
stituendam porrigit.

In privatis igitur valet
reg. Ingen góre sig til Måles- | Conf: Inst: de pub: jud:
mani annars sak c. 29. Kong. & l. 2. C. ad l. Jul. Majest.
B. L. L.

Privatorum delictorum species præcipue recensentur.
4. Furtum, Rapina, Damnum injuriâ datum.
& injuria.

46. Furtum definitur Contrectatio fraudulo-
sa rei vel usus ejusdem possessionisve lucrifacien-
di gratiâ & furandi animo facta.

Tiuff. B. L. passim &c, ult. &c | P. 1. 6. 7. 8. &c. Inst. de obl. quæ er
St. l. sed: tit. c. 18, &c. delict. nasc. l. 1, ff. de Furt.

Estq;

*Estq; aliud manifestum, quando fur in ipso facto, vel
in loco criminis seu antequam rem furtivam ad desti-
natum locum pertulerit deprehenditur.*

C. 6. & 23. Tiusf. B. L. L. | s. 3. Inst. cod: tit: I.
& c. 6. St. L. cod. cum si | s. 4. 5. ff. cod.
milibus.

*Aliud nec manifestum; Ubi de facto quidem con-
stat, licet fur $\delta\pi^{\circ}$ $\alpha\tau\sigma\phi\gamma\omega$ deprehensus non sit.*

C. 5. 7. 9. Tiusf. B. L. L. | Cuiatis textibus & l. 3. ff. h. t. Furti
Conf. c. 13. cod: tit. | investigandi rationem vid: apud Fes-
tum & Gell, l. II. c. 18. & l. 16. c. 10.

47. *Potest etiam quis rei sua propria furtum
committere.*

C. 10. s. 7. Bygn: B. L. L. | Inst: s. 10. de obl: qua ex
Hwar som stål & c. | delict: l. 66. ff. de furt.

48. *In odium furum variae actiones & poenæ
introductæ sunt.*

C. 5. & 7. Galde åter Tiusf. | Rei vindicatio; & condi-
B. L. L. c. 9. & 13. St. l. cod: | ctio furtiva; l. 7. ff. de con-
poenas pro furti magnitu- | dictio. furt. Ad poenam actio
dine vidi: c. 6. 8. 9. 10. 11. & c. | furti datur s. 19. inst: h. t.
L. L. h. t. c. 3. 6. 7. 8. 6. & c. St. | l. 1. 2. Crimina l. ad capitalē
l. Tiusf. b. conf: c. 15. s. 2. | poenā suspendij ex constit:
Bygn: b. St. l. | Frid: imp: & Carol: V.

*Furtum pecudū ab abigendo specialiter abigeat' dicitur
Svec: Gartiuswerci c. 2. Tiusf. | Cod: & ff: de abigeis.*

49. *Rapina, furtum improbum dicitur, quod
cum violentia fiat, capit is poenam infert.*

C. 16. 27. & 28. Bong: B. L. L. & | Inst: de vi bonorum raptor: con-
c. 16. Et. L. cod: Svec: Råan & roos | st: Carolin: artic: 126. cod. f. 1. 2. ff.
dicitur, c. 40. 41. & c. Edz: B. L. L. | vi ben. rapt: & de furt.
& c. 13. & 24. & c. Et. L. cod.

50. *Damnum injuria datū intelligitur, cū homo
sive dolo sive culpā ldam iū dedit quod resarcire tenetur.*

Hac spectat Drap: medh. Wd.
Dr. Saram: medh. Wilia & wa.
Dr. c. 2, 3, 4, 5, 35, 33, 44, 45, &c.
C. 1, Aquil. Secundum ius antiqui
L. & c. 16, & 17, B. 1. Byg. 3 dec. tria recensentur; iuxta novum Duo.

51. *Aut homo alienus, id est servus, aut qua-
drupes id est, pecus injuriā occiditur; Et occidens
ad restitutionem damnite tenetur Et interesse.*

C. 44. Byg: B. L. Ziordahugg
& c. 16. St. l. cod: item c. 46. Byg
B. L. conf: e. 13, & 19, St. l. cod.
Pr: inst: ad l. aquil: Quant: eo. an.
no plurimi fuerit. P. 9, cod: c. 1, 22.
& 23, P. 3. iii: cod: iii.

52. *Aut serv' vel quadrupes leditur tantum, non occi-
ditur, sed vulneratur: Vel alias damnū datur, utpote,
cum quid uritur, frangitur: vel fera alicuj' occiditur.*

C. 10. in pr: Byg: B. L.
18. St. l. cod: item c. 45. 46.
& 47. L. cod.
P. 13, Inst: ad l. Aquil: ledente tanti
damnatur qui nisi ea res proximis 30
diebus plurimi fuerit.

53. *Hac autem lege non tenetur, si quidem dolus Et
culpa abest; 1. Qui latronem aut aggressorem occi-
dit vel ladit. 2. Prater intentionem traiiciens vel
ladens. 3. Quod noceat proyiciens aut ponens, dum-
modo mature proclamaverit aut intimaverit.*

C. 12, & 13, in. f. Drap medh. wil:
21. & c. 1. Drap medh. wād: L.
Item 3, & 4, cod. Ubi ramen multe,
Wāda Boot dicta sequitur o. 48. P. de lege aquilia.
4. Byg. B. l. l.

54. *At medicus vel chirurgus imperitiē aut negli-
geat curans l. aquil. tenetur jur: rom: Imperitia e-
minē culpae annumeratur. Sive. non aequē. Et Ictus
clientibus imperitiē consulens, procul dubio tenetur.*

C. 45. §. 1. Vng: l.l. & c. | L. 132 ff. de Reg. J. §. 6.
17. Et. l. Tinc. B. c. 25. & § & 7. inst. de leg: aquil: & l.
34. Rast. B. c. 13. | 16. §. 7. ff. de off: præs.

**Quinimò & infirmitas non unquam culpa annume-
ratur:** Cum affectare quis non debeat id in quo
vel intelligit, vel intelligere debet infirmitatem
suam alijs perniciosa futuram.

Arg: c. 5. l.l. & 4. St.l. | §. 8. Ist: h, cod: tit: & l. 8e
Drap medh wāda. | ff, eod: §. 1.

55. **Præceptoris etiam nimia saevitia culpa affi-
gnatur.**

Conf: c. 11. Erfd: b. Om
bonde rådher hustru sinne off-
hårdeliga. & c. 19. l.l. & 17.
Stl. Såram: medh wil: | L. 6, ff. h, t. Quia levis
duntaxat castigatio con-
cessa est docenti. l. 5. in-
f. eod:

56. **Notari potest etiam hic differentia.**

Jur: 8vec. Ipsi corporis liberum eti-
am inestimabile sit, non secus ac li-
bertas. l. 106, de R.J. **Quia** tamen
& hæc pecunia redimi solet; Illud
etiam mutilatum vel insigniter de-
formatum, mulctæ aliquæ non indi-
gnum estimatur in solatium lass.

Hinc kytesboos. c. 3. 4. 5. 8.
9. Såram: medh wil: l.l. c.
3. 4. 5. 6. & 8. St. l. item c. 1.
2. 3. Såram: medh wādhā
utroq;

57. **Injuria, hic pro contumelia (Græc: iρε)**
accepta; Est delictum in alterius contumeliam
admissum. Ubi animus injuriandi cum primi at-

tenditur. l. 3. & 4. ff. de injur: add: l. 34. ff. de Obl:
& act. Quae vel re & facto; Vel verbis & scri-
pto infertur; Unde alia realis alia verbalis dicitur.

Conf: c. 13. Sāram med
wil: ll. c. 12. 13. 14. Stl. eod: §. 1, Inst: de inj. l. 1, §. 1,
& Ling: b. c. 43. §. 1, Rādst: b. l. 5, §. 9, & l. 15, §. 17, &c. ff.
c. 13. b. t.

58. Dividitur etiam injuria in levem & atro-
cem: Atrocitatem augent, persona, tempus, res
ip/a seu factum: Quibus addi possunt locus & in-
strumentum.

C. 9. Kong. B. ll. c. 8. 12.
26. St.l. eod: c. 32. Rādst: b. P. 7, & 9, Inst: de inj: l.
C. 1, P. 1. Sār: medh wilig St. l. 7, p. 8, l. 8, & 9, ff. de injur:
c. 6, ad 13 ll. & c. 7, ad 12. St. l. & fam: lib: l. 4. C. eod: tit:
Sār, medh wil: c. 6, 13, 14, 25, 37, St. l. l. 18, ff. de in jus voc.
Eod: c. 1, Skip B. c. 3, Sār: medh
willig.

59. Patitur quis injuriam non tantum per se, sed
& si Uxor, liberi aut servi injuriā afficiantur. Nul-
latamen Uxori, si maritus injuriam passus, actio com-
petit. Defendi enim uxores à viris, non viros ab
uxoribus æqvum est.

C. 6, & 9. Giff. b. ll. c. 8. | P. 2, Inst: de injur: & l. 2,
St.l. eod: tit. | ff. de injur: & fam: lib.

60. Fit itidem injuria vel per ipsum injuriantem;
Vel cum qui iussit aut svasit eandem inferri.

C. 44. Eod B. ll. & c. | L. ii P. 3, 4, & 5, &c,
22. St. l. | ff. de injur.,

61. Poena injuriarum varia est; 1. Ob membra ruptum olim talio, i.e., supplicij similitudo, adhibita.

C. 3. Sár: med wil: St. l. | §. 7. Inst: de injur.

2. Vel judicis arbitrio ex aequo & bono estimatur, vel lib: bus exprimitur. Ut:

C. 20. Zing. B. &c. | §. 7. 8. & 10. Inst: h. t.

3. Vel palinodiâ, fustigatione seu flagellatione & relegatione.

C. 43. Zing: B. 30. & 31. | Jurisprud: Rom: Vult.
Rádst: B. lib: 2. c. 19.

Huc etiam referuntur famosi libelli, vulgo pasquilli.

Quorum poena olim capitalis; Hodiè arbitraria est.

Ad: c. 20. Zing: B. & 43. | L. unic: C. de fam: lib:
nec non 30. & 31. Rádst: B. const: Carolin: artic: 100.

Haec tenus de privatis de-

lictis propriè dictis.

62. Sequuntur nunc quasi delicta, seu impro-
pria.; in quibus etsi dolus absit, culpâ tamen non
vacant. Talia sunt quæ per imperitiam & impruden-
tiam committuntur. Utpotè 1. Si judex ex inscivâ
male judicaverit.

C. 27, 28, & 39. Zing: b. & e. | Pr: Inst: de Obl: quæ ex
3. Rádst: B. q: del: na sc. l, s, §, 4, de obl:
& act.

Per imperitiam, additur; Nam qui dolo malitiosè
judicat gravius plectitur.

C. 3. Tting: b. c. 5. Rorg: b. | L. 15. §. 1. ff. de judicijs.
St. L. conf: c. 1. cit: tt. & p. | L. 2. C. de poen: jud: qui
s. processi: jud: de juram: ju- male judic: Nov: 124. c.
dic: & assess: cum c. 35. 2. add: l. 5. ff. de extr:
Rong: B. U. cogn...

63. 2. Cum quid dejectur vel effunditur, quod
traesenti noceat.

C. 4. Dráp medh wáda L. | Inst: §. 1. de obl: quæ ex
c. 4. 5. & 6. Sáram: medh q: del: l. 1. ff. de his qui eff:
wáda L. c. 5. & 6. St. L. eod. vel dejec.

Publicè enim interest, per itinera sine metu
& periculo commeari.

64. 3. Cum circa publicum iter positum vel sus-
pensum est quicquam, cuius easus alicui nocet.

Bvgn: B. L. c. 13. P. 2. c. 4. | Inst: eod: §. 1. h. t.
Dráp: medh wáda L. L.

65. Multat etiam jus nostrum negligentiam in
exstruendis ac reparandis pontibus, & vijs publicis
regendis puteis, & justa rerum custodiâ. C. 3. 35.
36. 37. 38. & 48. Bvgn: B. LL. c. 6. Dráp: medh
wáda LL. & c. 5. St. L. eod. c. 23. Bvg: B. St. L.

66. 4. Quasi delictum dicitur, quando furtum
vel dolus committitur per illos quorum opera utimur.

C. 22. Bvgn: B. St. L. P. 2.
Quin ius 3vec: ob damnum etiam a
pecude, bestia vel cane illa tum, do-
minus multat. C. 45. 46. & 47.
Bvgn: B. L. & Sáram: medh
wáda c. ult. L. L. & c. 7. Sáram
medh wáda St. L.

P. 4. Inst: de obl. quæ q:
ex del: nasc: Quod aliqua-
tenus culpæ reus est qui o-
perâ malorum utitur.

Neg: n. debet alteri per alterum iniqua conditio inferri.

Et haec tenus de Secundo Juris Objecto.

CONSECTARIA.

I.

Stipulationum solennitates, quamvis apud nos, quales jus Rom: requirit, non sunt necessariae; ipsae tñ. stipulationes non sunt infrequentes.

II.

Idem factum, respectu damni injustè dati, ad legem aquiliam, respectu autem contumeliae ad injuriarum actionem referri potest.

III.

Qui jaciendo vel jaculando hominem ignocanter & præter intentionem occiderit, non capitaliter sed in *VVerigeldum* (ut vocat jus Saxon:) condemnatur. *Videtur autem VVerigeidus à Fennico, Veri/ id est, Sangvis, & Sveo-Gothico Hæda/ id est, solvere & satisfacere, derivari. Freitum enim pro casuali homicidio, sive multam significat.* Conf. c. 3. Drap: medh wæda LL. & Et. L.

IV.

Qui in judicio contra testes excipit; eodem falso, improbos vel ineptos esse; injuriarum non tenetur. Dummodò non injuriandi sed se defendendi animo obijciat. Qui enim jure suo usitur nemini facit injuriam. L. 55. s. de Reg. Jo. Conf. c. 21. Eng: B. & c. 33. cod. tit.

§. 130-

Injuriosis verbis provocatus, eonvictum falso dicensi extra judicialiter respondere potest; Tu mentiris: In judicio propter reverentiam judicibus debitam, non item... Conf: p. 9. process: judie.

v i.

Qui alienas aedes arendi incendi causa demolitur, id resarcendum damnum vix tenetur, Is v. apud quem oritur incendium, impunè non fert. Cap: 22. Vgnt: B. Et. L. &c.

v i i.

Hominem verberare mandans, occidere tñ. diserte prohibens; ordinariā homicidij pœnā ex aequitate & per benigniorem juris interpretationem, afficiendus non videtur. Quod occidendi animum non habuerit. Stricto autem jure legis rigorem non effugiet. Edz. B. LL. c. fin: & Et. L. eod: tit: c. 22.

v i i i.

Pignoris restitutio debiti remissionem præcisē non probat. L. 2. & 3. ff. de Paetis. Chirographum verò redditum debiti remissionem arguit. Si quidem hic principalis obligatio continetur; ibi accessoriū tantum modò adest.

i x.

Famosus libellus fortè inventus discerpatur aut flammis consumatur; nisi quis injuriarum actionem subire velit.

• 550 • 550 •

¶ (:) ¶

•S•*S•*S•*S•*S•*S•*S•*S•*S•*S•*S•

Natalibus virtute atq; eruditione Ornatusissimo,

DN. PETRO JOHANNIS Holmen-

si; Eximia spei, optumæ indolis, Et ampla frugis Juveni:

Auditori ac convictori mes svariiss: charissimo: L. M. q; posui

MICHAEL. WEXION. Jur: & Polit: Profess.

Felix sana cui mens est in corpore sano;
Lingua cuiq; promptum contigit ingenium!

Felices, quibus his, juvenes, licet usq; fruisci;

Paupertate nihil præpediente gravi.

Ille tamen cunctis merito felicior, artes

Seria cui ad claras scandere cura manet.

Principiè justo meditarier ordine JURA,

Cui datur, ante alios, jure beatus erit.

Hac tibi cuncta adjunt, mi PETRE Suavis, abundat,

Terq; quaterq; igitur, tute beatus eris.

Eja age, de tantis exulta dotibus! atq;

Utere, quo felix sis; quoq; per te alij.

Ad Ornatusissimum

DN. Respondentem

Astra Cœli & progenies Dæm.
Tadē occupata: fennica pulpita;
Nam nuper artes quæ iacebant
Nunc docilis repeatit iuventa,
Hic dicitur ius, discimus omne ius
Nam Consul est, maiorq; senatus est,
Iniuriam quo qui coërenerit
Consilie& populos gubernant.

Est artium fons alma Academia,
Inflat nitens Luciferi emicans.
Non hic Lycaon qui nefandis
Decipiat dapibus tonantem,
Non execrata quæ iuguler manu
Medea partus, aut Pelopis genus;
Colet cubilo nuptia castum
Sed sobolem paritura certam.

Ingens paratur litterulis decus

Adq; hoc favorem dat Themis uberem.

Per ora diffundens honores'

Dispositis fidibus sororum.

D

Sic

Sic namq; gnavos magna manent viros,
Quos cura frava, & jupiter equior.
Virtutis insignes honore!
Justitiæq; probavit austos!
Nec te retraxit tramite sic Themis
Cum cura felix te quoq; cæperat,
Nee denegavit grata P E T R O
Justitiæq; alimen'a rivis'.
J, non metus te terreat ullibi,
Labor nec ullus; Sic magis omnibus
Sic Patriæ felix refundes
Justitiæ & pietatis ausus'.

IOHANN. GARTZIUS.

OBligat ut se quis contractu, quis quoq; culpe
Se re' adstringit; Quotuplex, quid Es hac sit Es iste?
Dum monstras, Themidi sanctæ quoq; stringeris ipse,
Præsidis optando doctumq; favore ligaris;
Sic paries unâ formatur pyxide duplex.

Politissimo Dño Respond.
Amico suo syncero hanc amicitia
tesseram esse voluit
OL A U S J E R E M I A E
Norcopia O Gothus.